

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2022/2023
Семестр 6
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: доц. Лариса ФОСТЕР

Пролонговано: на 20 23 / 20 24 н.р. Тетяна Червінська «31» 08 2023 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__ / 20__ н.р. ( ) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник(и):
Лариса ФОСТЕР, к. соц. н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК

Протокол № 12 від «28» серпн. 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії Тетяна Червінська Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – формування знання про предмет, структуру, історію, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки та дослідницькі методи соціології суспільних рухів.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем; мати базові знання з методології соціологічного дослідження; володіти понятійним апаратом соціологічної теорії.
2. *Вміти* використовувати джерела емпіричної інформації, розуміти сутність і значення соціальних індикаторів; створювати презентації на практичних заняттях, в масовій аудиторії
3. *Володіти* навичками групової роботи та публічної дискусії.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** головна ідея навчальної дисципліни передбачає ознайомлення з проблемами сучасної соціології суспільних рухів. Особлива увага приділяється аналізу практичних досліджень суспільних рухів у сучасних суспільствах як ресурсу для зміни соціальних практик та інститутів. Навчальна дисципліна розширює наукові уявлення про характер, зміст, еволюцію та сучасний стан колективних суб'єктів соціальної динаміки. Отримані знання в подальшому можуть бути використані для теоретичних та прикладних соціологічних досліджень особливостей низових ініціатив, ролі мережевих структур у формуванні неформальних практик структур громадянського суспільства.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- введення студентів у коло емпіричних та теоретичних проблем, що розкривають зміст поняття суспільний рух;
- опрацювання категоріального апарату та методологічних підходів щодо вивчення проявів суспільних рухів у сучасних суспільствах;
- визначення фреймів суспільних рухів.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах (СК09)
- здатність проводити експертизи та оцінювання соціального стану організацій, регіонів, відповідності програм соціального розвитку міжнародним показникам (СК16)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	зміст основних категорій соціології суспільних рухів; характеристику теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття суспільний рух	Лекції, практичні, самостійна робота	Обговорення, опитування	20
2.1	вміти визначати типологію суспільних рухів, визначати та описувати фрейми досліджуваних суспільних рухів	Лекції, практичні, самостійна робота	Контрольна робота	20
2.2	орієнтуватися в особливостях емпіричного дослідження суспільних рухів	Лекції, практичні, самостійна робота	Обговорення, опитування	20
3.1	удосконалення навичок комунікації	Практичні	Обговорення, опитування	20
3.2	презентувати дослідницький проект	Практичні, самостійна робота	Виступ, обговорення, дослідницьке завдання	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	2.1	2.2	3.1	3.2
PH04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	+			+	
PH13. Прогнозувати тенденції розвитку організаційних структур в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій		+			+
PH16. Здійснювати аналіз проблем соціальної організації із застосуванням системи соціологічного знання			+		+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1. **Форми оцінювання студентів:**

- **семестрове оцінювання:**

1. Робота на практичних заняттях (обговорення, опитування, виступ) PH1.1, PH2.2, PH3.1, PH3.2 – **30 балів** \ **18 балів**.
2. Виконання контрольної роботи: PH2.1 – **10 балів** \ **6 балів**.
3. Дослідницьке завдання: PH3.2 – **20 балів** \ **12 балів**.

- **підсумкове оцінювання у формі іспиту:** – PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2 – **40 балів** \ **24 бали**.

- **умови допуску до підсумкового оцінювання:** студент допускається до іспиту за умови успішної роботи протягом семестру з результатом семестрового оцінювання мінімум 36 балів, у тому числі, виконання не нижче порогового рівня позитивної оцінки обов'язкових двох робіт (контрольної роботи та дослідницького завдання), які подаються в електронній формі не пізніше встановленого терміну, передбаченого тематичним планом.

7.2. **Організація оцінювання:**

1. Робота на практичних заняттях оцінюється по факту їх проведення, бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота виконується в рамках лекційного заняття протягом 2 год. після вивчення Тем 1-5.
3. Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на 2-х останніх заняттях.

7.3. **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять.

№ лекції	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самост. робота
1. Становлення соціології суспільних рухів				
1	Суспільні рухи як колективні суб'єкти соціальної динаміки	4	4	5
2	Основні парадигми дослідження суспільних рухів. Сучасні дослідження суспільних рухів	2	4	5
3	Класична парадигма колективної поведінки	2	2	5
4	Парадигма мобілізації ресурсів Мобілізаційні процеси в організації суспільних рухів	2	4	5
5	Парадигма ідентичності	4	4	5
	<i>Контрольна робота</i>	2		
2. Суспільні рухи у сучасному світі				
6	Екологічні рухи в умовах сучасного суспільства	2	4	10
7	Тенденції розвитку волонтерського руху в Україні	2	4	10
8	Молодіжний рух як прояв соціальної активності	2	4	5
9	Урбаністичний рух та міський активізм	2	2	10
	<i>Дослідницьке завдання</i>	2	2	
	ВСЬОГО	26	34	60

Загальний обсяг годин – 120 год., в тому числі:

Лекції - 26 год.

Практичні - 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Резнік О. Громадянські практики в перехідному суспільстві: чинники, суб'єкти, способи реалізації. – К.: Інститут соціології НАН України, 2011. – 336с.
2. Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні / за наук. ред. О. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. – 288 с. (с.220-270).
3. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. – Львів: Колір НРО, 2020 – 800 с. (С.241 – 265).

Додаткова:

1. Делла Порта Д. Плюралізм досліджень соціальних рухів / Донателла делла Порта // Глобальний діалог.- 2016.- Том 6. (№2).- с.7-8.
2. Іщенко В. О. Сучасні дослідження суспільних рухів: головні теоретико-методологічні підходи / В. О. Іщенко // Соціальні виміри суспільства. – К.: Інститут соціології НАНУ, 2006. – С. 183–194.
3. Крижанівська В. «Профілі функціонування демократичних цінностей в Україні та країнах Європи» // Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. 1(9) 2018 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://visnyk.soc.univ.kiev.ua/index.php/soc/article/view/173>
4. Резнік О. Суб'єкти громадянських практик як підруччя демократичного транзиту України / О.С. Резнік // Соціологія: теорія, методи, маркетинг - 2020 - № 1. - с.5-21.
5. Резнік О. Горизонтальна соціальна інтеграція в перехідному суспільстві // Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму: за наук. ред. О.Г.Злобіної. – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – С. 62–80.
6. Стегній О. Методологія дослідження соціальних рухів у суспільстві соціогенних ризиків / Стегній О. // Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред.: д-ра екон. п. В. Ворони, д-ра соц. п. М. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2013. – С. 59–66.

7. Стегній О. Мобілізаційний потенціал екологічного руху як різновиду громадянської участі // Соціальні виміри суспільства– К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – С. 117–127

8. Степаненко В. «Громадянське суспільство: соціо - структурні аспекти // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 2 (16) / Головні редактори д-кон. н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. – с.78-87

9. Фостер Л. Ф., Олійник О.В. Динаміка громадянської активності української молоді (2013–2015р. р.) // Youth in Central and Eastern Europe. Sociological Studies 1 (5) /2016 – с. 6 – 14

10. Фостер Л. Ф., Олійник О.В. Соціологічний вимір громадянського суспільства: теоретичні аспекти та емпіричні показники //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2017. – Вип. 17. – С. 121-123.

11. Фрімен Джо. Тиранія безструктурності / Фрімен Джо і Стільне.- 2012. Електронний ресурс. Режим доступу <https://commons.com.ua/uk/tiraniya-bezstrukturnosti/>

12. Della Porta D. The Pluralism of Social Movement Studies GD, Volume 6, Issue 2 (October 2016) – p.7-8 - Режим доступу: <http://globaldialogue.isa-sociology.org/uploads/imgen/1735-v6i2-english.pdf?1629110748>.

13. Della Porta D. Social Movements: An Introduction / Della Porta D., Diani M. – 2nd ed. – Malden : Blackwell Publishing, 2006. – P. 52–62, 114–134.

14. Diani M., McAdam D. eds. Social Movements and Networks. Relational Approach to Collective Action / Diani M., McAdam D. – Oxford : Oxford Univ. Press, 2003.

15. Gillham P.F. (2008). Participation in the environmental movement: Analysis of the European Union // International Sociology. — Vol.23. — No.1.— P. 94–122.

16. Putnam R. Democracies in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society / R. Putnam. – N.Y.: Oxford Press, 2002. – 522 P.

17. Rawwida Baksh, Wendy Harcourt (2015) The Oxford Handbook of Transnational Feminist Movements. - P. 791-837.

18. Zychowicz, J 2015 Performing Protest: Femen, Nation, and the Marketing of Resistance Journal of Ukrainian Politics and Society no. 1, pp. 79-104.